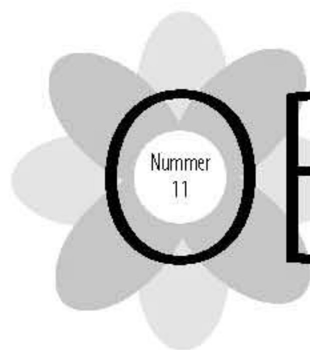

OBSKURIØST

NU I OGSÅ RETRO-DESIGN

Sommeren 2007, pris: 50 dkr

OBSKURIØST Nr.11
Sommeren 2009

Ansvarshavende redaktør:
Henrik Larsen
Johan Kellers vej 37, 2. tv
2450 København SV
obscurious@gmail.com

Forside af Frank Brahe.
Bagside: reklame i DC Comics Presents # 23.
Rasmus Klump tegning (side 5) af Joachim Larsen, alder: ikke ret gammel.
Alle illustrationer er udelukkende benyttet i oplysningsmæssig henseende

Layout: Thomas Winther

Dette blad er udgivet som del af HIMMELSKIBET nr. 20.
Oplag: 150 stk.

Indhold:

Leder

Hej med dig.
Obskuriøst udkom sidst i oktober 2006 og det er jo temmelig længe siden. Jeg har været lidt nede at vende i mellemtiden – fik konstateret diabetes for halvandet år siden og min jobsituation er til stadighed usikker, for at nævne noget af det som sugede energi – og så har jeg nok generelt været træt af at udgive fanzines. Hvilket var brandærgerligt, fordi jeg trods dette faktisk forsøgte at sammensætte et nyt nummer og nåede temmelig langt med at indsamle materiale fra mine skribenter og planlægge et nyt layout sammen med Frank Brahe. Hvorefter jeg gik i stå, helt og aldeles. For at tage mig sammen, et halvt år efter eller deromkring, og støve tingene af og arbejde lidt videre. Hvorefter jeg gik i stå igen.

Indtil Thomas Winther kom forbi i vinters med et tilbud jeg ikke kunne sige nej til: Tag dog materialet du har liggende, gør det færdigt og så trykker vi det som indlæg i Himmelskibet (et blad udgivet af foreningen Fantastik som vi begge er medlem af, hvilket du nok allerede har regnet ud). Okay, selv det holdt hårdt, men nu ligger det der, manuskript, scannede billeder, Franks gamle forsideudkast – alt parat til at gå i trykken.

Obskuriøst nr. 11 er redigeret ud fra et princip om, at alle bidragydere skulle være repræsenteret nogenlunde ligeligt. Med et begrænset sidetal til rådighed betyder det, at nogle artikler måtte udgå. Jeg vil lade det være op til den enkelte skribent om, deres stof i stedet kan bringes i et hypotetisk senere nummer eller ej. Tak til skribenterne: til min broder Joachim, til Philip Høgh, Lars Madsen, Thomas og Frank. Og tak til Thomas for at sikre udgivelsen af bladet og for at sætte det op.

De enkelte bidrag taler for sig selv. Dog finder jeg det nødvendigt at forklare lidt om baggrunden for frontartiklen om Rasmus Klump. Rabler det nu helt for redaktøren?

Vel gør det ej. På overfladen er Rasmus Klump totalt mainstream, grænsende til det pinlige. Kradser man lidt i bemeldte overflade, er sandheden mere grumset end som så. Rasmus Klump er et nationalklenodie, et folkeeje, en sikker eksportvare, et gennemtestet *brand*, jeps. Men hvor meget *ved* vi egentlig om serien? Hvor kan vi blive klogere på bøgerne, hvor finder vi lister og forklaringer? Hvad er seriens historie og hvor meget af det som faldbydes på markedet p.t. er ægte Klump og hvor meget er pastiche eller opkog på gamle rester? Sagen er den, at ingen eller meget få har vist interesse i at tage Rasmus Klump bøgerne alvorligt, som et vigtigt stykke dansk kultur og tegneseriehistorie. Der er aldrig blevet udgivet en bog *om* Klump og hans skabere. Der findes fan sider på nettet, men de byder ikke på meget andet end pæne billedgallerier. Ingen har tilsyneladende lyst til at skrive deres *mening* om de enkelte bøger. Hvad enten det nu er fra barneperspektiv eller som voksenlæser. Og Rasmus Klump er trods alt ikke det rene infantile bavl, sagaen om den lille bjørn har nerve og poesi. Men sådan er det: Man tager bøgerne for givet and that's it.

Begynder vi altså at kradse i overfladen (og andet har vi ikke haft ambitioner om, Joachim og jeg), ja, så er det, at der begynder at stikke underlige ting frem og så bliver det sjovt. Så bliver det obskuriøst.

Det er eet argument for Rasmus Klump. Så er der nostalgi-faktoren og samlerovervejelserne. At se tilbage på sin barndoms kæreste minder er blevet et tilbagevendende tema her i bladet og noget jeg altid vil kunne finde plads til. Samtidig må jeg indrømme, at Klump har været en udfordring for min tankegang som samler. Jeg dyrkede en overgang det at grave gamle børnebøger og andre fænomener fra mine tidlige år som noget nær en sportslig disciplin. Det havde jeg mange gode oplevelser med, men når jeg ser tilbage, er der adskilligt af det (gen)erhvervede som faldt pladask til jorden efter det første sus af eufori. Og her befandt jeg mig endda i den komfortable situation, at jeg allerede ejede alle bøgerne. De originale, personlige eksemplarer fra min barndom, intet mindre. So why bother. Det har jeg haft svært ved at forklare mig selv, undervejs. Hvorfor samler du, hvad driver dig? De store spørgsmål…

Jeg nævnte indledningsvis personlige problemer. Men tilværelsen har sandelig også budt på glæder. For knap to år siden mødte jeg min dejlige kæreste Helle som har gjort mit liv så meget rigere og åbnet mine øjne for så mange ting. Tak for det, Helle. Og jeg ligger måske brak i perioder, men af og til finder jeg stadig en DVD med en gusten film frem, eller tager ud i et antikvariat og kigger på bøger og blade (jeg ejer i dag en komplet samling af danske Superman blade for perioden 1966 til 1986). Eller sætter noget musik på stereoanlægget og læner mig godt tilbage i sofaen. Og nu kom vi gennem vinteren, bøgen er sprunget ud og den danske sommer står og tripper utålmodigt og vil til. Og nu kom Obskuriøst omsider på gaden igen.

Henrik Larsen, København SV, 29. april 2009

JAGTEN PÅ DEN FALSKE RASMUS KLUMP

Artikel af Joachim Larsen

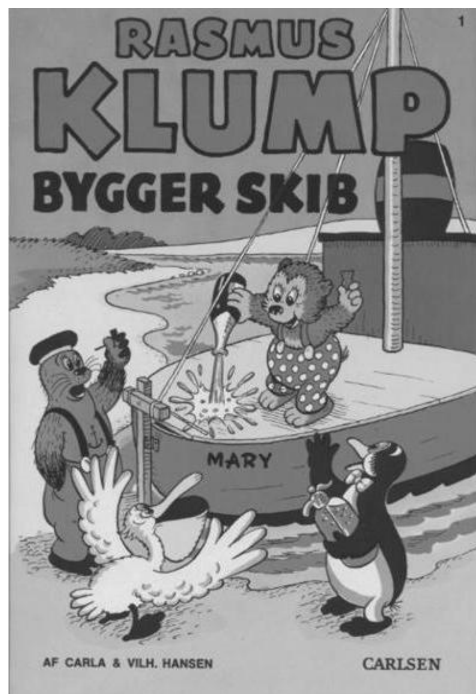
Indtil for fire år siden levede jeg lykkeligt i troen på, at de citater jeg kunne huske fra min barndoms bøger med Rasmus Klump var udødelige. Efter mange års tøven blev mine søskende og jeg enige om at fordele vores bøger blandt os, og jeg fik behov for at indkøbe nye bøger og etablere min egen samling. Da jeg en sen aften søgte på Internettet efter bøger med Rasmus Klump opdagede jeg, at *Bygger skib* var genudgivet i *tværformat*. Den bog havde jeg aldrig hørt om. Det begyndte at gå op for mig, at de bøger jeg næsten kunne i søvne var ”falske”!

Tænk, at verdens højeste top kan falde af!

Allerede som barn kunne jeg se, at handlingen i bøgerne med Rasmus Klump ikke hang kronologisk sammen. Hjemrejsen fra Nordpolen blev udgivet længe efter, at rejsen havde fundet sted, og de to forskellige skibe Rasmus Klump og hans venner sejlede med, byttede plads vilkårligt. Disse unøjagtigheder havde jeg accepteret, fordi jeg aldrig læste bøgerne i den rækkefølge de var udgivet.

En del år senere erfarede jeg, at Rasmus Klump havde begyndt sit liv som tegneseriefigur i Berlingske Aftenavis i 1951. To år senere blev bogen *Rasmus Klump bygger skib* udgivet, og senere fulgte *Møder Ursula*, *Træffer Mutter Ansjos*, *Skattejagt*, *Pyramiderne* og *Nordpolen*.

I slutningen af 1950erne valgte Illustrationsforlaget at genudgive de seks bøger. Bøgerne skiftede form fra tvær- til højformat, et stort antal billeder blev fjernet, og teksten blev omskrevet betydeligt. Da teksten havde stået i Berlingske Aftenavis, havde dens ironiske tone henvendt sig til de voksne læsere. Da Rasmus Klump og hans venner nu var trådt ud af avisen men havde opretholdt deres popularitet, valgte Illustrationsforlaget klogt at udnytte muligheden for at revidere teksten, så den blev målrettet mod den aktuelle målgruppe: Børnene.

De tre versioner

Efter genudgivelsen af de seks første bøger, blev der udgivet nye bøger med Rasmus Klump og hans venner. I slutningen af 1960erne, hvor bøgerne stadig blev udgivet på Illustrationsforlaget, blev der igen foretaget en sproglig tilpasning. De seks første bøger blev dermed udgivet for tredje gang, og bøgerne fra den nye serie blev udgivet for anden gang.

De gamle bøger har som regel ikke påtryk udgivelsesår eller oplag, og de giver derfor sjældent direkte svar på hvilken tekstudgave de tilhører. Flere af bøgerne har i deres gamle udgaver en alternativ forside som f.eks. *Syvsoverland* og *Høster*, og de er derfor nemme at genkende. Hvis man åbner bøgerne vil man ofte bemærke, at de gamle udgaver er trykt med forholdsvis små bogstaver, fordi tekstmængden er større.

Da det lader til, at bøgerne fra Illustrationsforlaget findes i to tekstversioner, er det ikke nok, at der står ”Illustrationsforlaget” på forsiden. Fordi forsiderne nogle gange forbliver uforandret, er man nødt til at åbne bøgerne for at identificere dem. Sproget og tekstmængden vil hurtigt afsløre bogens alder.

Hvis man sidder med en af bøgerne fra den første serie som blev udgivet på højkant, kan man være heldig, at den er udgivet med hård indbinding og dekoration på omslagets inderside. Desværre gælder det ikke alle bøger. Illustrationsforlaget skiftede i øvrigt layout på bagsiden af de gamle udgaver. Oprindeligt så man Rasmus Klump med grøn hue stå på en stige med en hvid plakat, hvor titlerne på de øvrige bøger er angivet. På f.eks. *Rasmus Klump som dykker* i gammel tekstudgave, er for og bagside en del af den samme illustration. Det store bogstaver som danner titlen ”Rasmus Klump” på forsiden ændrer sig lidt med tiden. På bøgerne fra Illustrationsforlaget står tydeligt: Tekst: Carla Hansen og tegninger Vilhelm Hansen. Da bøgerne skifter til Carlsen står: Af Carla og Vilhelm Hansen.

Man bør bemærke, at de gamle tekstudgaver ganske vist er udgivet i forkert kronologisk rækkefølge, men bøgerne har ikke fået påført nummer på forsiden - kun titel! Bøgerne er derfor kun *udgivet* i forkert rækkefølge hos Illustrationsforlaget - de er ikke *lagt* i forkert rækkefølge!

Som et eksempel på en ændring af teksten kan vi tage en situation, hvor Fisker Gris fanger en skibsskrue i *Bygger skib*. Pingo udbryder i førsteudgaven: ”Sikke en, du fangede”, hvor Fisker Gris svarer: ”Ja, det ligner noget til en kødhakkemaskine”. I de følgende tre billeder viser han skruen til Klump, som synes, at det ligner en vindmølle eller en forstenet søstjerne af jern, indtil Pelle fortæller, at det er en skibsskrue, og at de kun mangler maskinen. De tre billeder er fjernet i genudgivelsen i højformat, hvorfor teksten til billedet af Fisker Gris som fanger skruen er ændret, så den rummer hele dialogen. Til Pingos udbrud svarer Fisker Gris nu: ”Ja det ligner noget til en kødhakkemaskine, men det er vist en skibsskrue!” – ”Så mangler vi altså kun maskinen”, svarer Pingo. I den nuværende udgave af *Bygger skib* er det kun Pingo, som siger noget: ”Hov, var det ikke en skibsskrue du fangede?”

Hvor ovenstående eksempel er en forenkling af en dialog, sker det også, at ændringerne giver ny mening til billederne - eller laver helt om på en pointe. I *Bjergbestiger* oplever Rasmus Klump og hans venner at blive inviteret på æggekage, hvor jeg har husket den nye tekstversion fra min barndom: ”Dessert har jeg ikke oven på æggekagen, men jeg har en dejlig udsigt”. I den gamle tekstudgave lyder det: ”Ja, det er lige meget, hvor man vender sig hen, så er der smukt. Men skulle vi ikke prøve, at vende os mod æggekagen, inden

den bliver kold"?

De bøger jeg voksede op med er på sin vis "de ægte bøger". Jeg burde være ligeglad, om de er omskrivninger af ældre udgaver, eller om de kan købes hos boghandleren i en endnu nyere tekstudgave. Klassiske eventyr er efterhånden oversat og genudgivet et utal af gange. Hvem skal afgøre, hvad der er falsk og ægte?

Kunst eller tegneserie

Opdagelsen af den ægte/originale Rasmus Klump har forstærket min respekt for bøgernes forældre: Carla og Vilhelm Hansen som henholdsvis tekstforfatter og tegner. Da et stort antal tegninger blev fjernet fra de originale bøger, mistede de en del af deres kunstneriske værdi. Jeg må dog sige, at der aldrig er fjernet centrale afsnit fra historierne. Flere gange gavner det måske, at enkelte billeder - eller hele sider - er klippet bort, fordi det kun var 'fyld'. *Bygger skib* havde i første udgave 291 billeder og i næste udgave kun 178.
Da ændringerne blev foretaget i 1950erne, må jeg gå ud fra, at det er Carla og Vilhelm Hansen, som selv har foretaget ændringerne. Det er mere usikkert, hvem der siden har lavet tekstændringerne.

Sammenligner man tekstudgaverne, kan man godt savne noget af den humor de oprindeligt havde. "Bravo, Skæg, det tudehorn klæ'r dig, tag piben ud, og lad tonerne bruse frem - læg hele din sjæl i, hvis du har en" (*Syvsoverland*). "Med godt værktøj og godt humør kan man udrette store ting, finder vi ikke skatten, er det da altid sjovt at grave et stort hul" (*Skattejagt*). "Puha, hvor er jeg træt og tørstig! bare de snart ville holde en rød sodavandspause!" (*Høster*).
"Kom indenfor og slå dig ned i en hyggelig kupé; det ser tosset ud, at du hænger der og flagrer!" (*Jorden rundt*). "Åh nej - sikket brag! Hvorfor sker der altid så voldsomme ting for os, - tør man vende sig om og se, om huset lever endnu efter dette kanonslag" (*Skildpaddeøen*).

Teksten i flere af de nye bøger er blevet temmelig tynd, men den kan til gengæld læses af nutidens børn og er mere mundret. De gamle tekstudgaver er skrevet primært i 1950erne og er derfor fyldt med datidens talesprog - som det lød i København og omegn. Det bliver selvfølgelig ikke bedre af, at Rasmus Klump går rundt og vrøvler. Sprogtonen og humoren i nogle bøger har overlevet godt til de nye udgaver. Andre bøger er faktisk blevet bedre af en omskrivning som eksempelvis *Nordpolen*. Den blev omskrevet fra den originale 1955-udgave i tværformat til højformat og fik ved den manøvre flere afsnit, hvor handlingen blev fortalt i tredjeperson i stedet for direkte tale. Ved den senere omskrivning i 1970erne blev teksten kortere, og den kom til at fungere bedre.

Jeg kan kun anbefale at læse de gamle tekstudgaver, hvis man kan skaffe dem. Jeg har været heldig at finde nogle af dem på QXL, antikvariater på Internettet eller som gave fra min broder Henrik (tak).

Alle bøger med Rasmus Klump er i større eller mindre grad forkortede versioner af de oprindelige avisstriber. En del striber har aldrig fundet vej til bøgerne, fordi de ikke har indgået i en større handling. For et par år siden udgav Forlaget Carlsen derfor en helt ny 'gammel' bog med Rasmus Klump *I Kina*, som var sammensat af ubrugt materiale fra 1950ernes aviser. Der er derfor en mulighed for, at vi kommer til at se mere ukendt - eller bare glemt - Rasmus Klump. [Carlsen har siden udgivet yderligere to bind baseret på fraklip, ligesom det første redigeret af Per Sanderhage. – HL]

Det er sikkert, at Vilhelm Hansen ikke har tegnet alle bøger med Rasmus Klump, selvom hans navn står på bøgerne. Selv hvis man lægger bøgerne i logisk række frem for udgivelsesrækkefølge, er det svært at afgøre, hvornår Vilhelm Hansen trak sig tilbage. Alle figurer ændrede udseende, og læser man den første bog *Bygger skib*, kan man tydeligt se, hvordan figurerne skifter udseende hen i mod bogens slutning! For både Skæg og Pingo gælder det, at de bliver slankere i de senere bøger. Klump bliver også lidt slankere, og han bliver tegnet noget grovere. Hans bukser får færre - og større - prikker, og hans pels får færre synlige børster. Detaljerigdommen i tegningerne aftager, og de ansigtsudtryk figurerne havde, og som understøttede replikkerne, bliver mere overfladiske. Det kan både være tegn på, at Vilhelm Hansen blev træt af at tegne Rasmus Klump, eller at de færre detaljer gør det lettere for andre tegnere at føre serien videre.

Der er langt mere humor og personlighed i Vilhelm Hansens oprindelige streg, og det er med til at minde om, at han var en etableret tegner, som kunne sit håndværk, længe før han skabte Rasmus Klump. Som forsøg kan man læse *Bygger skib* ved at dække teksten til. Figurernes kropsprog og ansigtsudtryk er så tydeligt, at historien fortæller sig selv. Det er et bevist på, at Vilhelm Hansen var mere end en dygtig tegner - han var *kunstner*.

I de tidlige historier har alle stærke personligheder. Klump og Pingo er på lige fod, og de opfører sig som to små drenge, som ikke altid tænker før de handler, selvom Pingo mener, at han ved mere end Klump (i *Bjergbestiger* får vi at vide, at Pingo er yngre end Klump). Klump foretrækker at kaste sig over en opgave med det samme, og på den måde får han ofte præsteret mere end Pingo - og kommer hyppigt til skade. Pelle står ofte på sidelinien som den lidt ældre og bedre vidende fætter, som gerne kommenterer Klump og Pingos fejl: "De vil bygge skib, og så kan de ikke engang ramme et søm". Til gengæld er det også Pelle som kommer med mange løsningsforslag. Som tiden går, træder Pelle desværre i baggrunden og er ofte kun med, fordi hans næb rummer alverdens ting og sager, som Klump og Pingo ellers skulle slæbe rundt på. Samtidig mister Klump og Pingo lidt af deres barnlige nysgerrighed, hvilket til dels må tilskrives den erfaring de høster af livet til søs. Desværre betyder det, at noget af den barnlige naivitet, som især præger

Klump, forsvinder. Og det er den naivitet og nysgerrighed som skaber fremdrift i historierne. Klump vil udforske Verden!

Endnu værre går det for Skæg, som fra starten har rollen som den gamle sømand, som er gået i land og nu fortæller om dengang han lå i Biscayen i et uvejr. I virkeligheden er han ikke den barske sømand, man skulle tro. Allerede under den første sejlads bliver han søsyg, og da han ved en anden lejlighed bliver vækket, fordi skibet tilsyneladende er nået til "Verdens Ende", er hans reaktion, at det ikke ser godt ud. Faktisk har han mest lyst til at gå i seng igen! Skæg er fra starten en biperson, som bliver anbragt sovende i sin gyngestol, indtil han får rollen som dagens helt en sjælden gang. F.eks. er det ham som samler mod til at fange trolden i troldeskoven. Ligeledes får han en fremtrædende rolle på Nordpolen, da han møder en af sine artsfæller - søløven Pluk. Man kan også sige, at Skæg har hovedrollen i *Jorden rundt*, da han under hele turen forsøger at få luft i sin pibe.

Siden 1990erne er produktionen af Rasmus Klump-bøger vågnet op af en lang dvale, men da jeg ikke har læst nogen af de 'moderne' bøger, kan jeg ikke vurdere, hvor tæt de lægger sig op af forlægget. De er skrevet til nutidens børn, og disse vil sikkert få det samme forhold til Rasmus Klump, som jeg havde i min barndom. Deres fordel er, at de har endnu flere bøger at gå tilbage til, end jeg havde.

Jagten på den ægte Rasmus Klump

I min jagt efter den originale Rasmus Klump har jeg naturligvis forsøgt at finde de seks første bøger i tværformat, som efterhånden er genoptrykt alle sammen. Jeg foretrækker altid originale bøger, da kvaliteten af genoptrykkene svinger. Jeg begyndte med at finde nogen på tysk, fordi de var lettere at finde antikvarisk på Internettet end de danske! Nogle af de originale udgaver har jeg derfor læst på tysk, før end på dansk!

Hvis man læser en original tysk og dansk udgave af den samme bog side om side, ser man, at den tyske udgave er meget lig den danske. Nogle enkelte ord er fortysket, men tonen i sproget er velbevaret, selvom det ikke er nogen let opgave at bevare den "klumpske ånd" i en oversættelse.

Bortset fra Tyskland, hvor Rasmus Klump hedder Petzi, er det svært at komme på sporet af ham. Det er til trods for, at bøgerne fra min barndom selv reklamerede med, at millioner af børn Verden over læste om Rasmus Klump og hans venner. Måske har de smidt deres bøger væk? Måske er Klump druknet i konkurrencen med andre børnebøger, og det rejser endnu engang spørgsmålet, om Rasmus Klump er en børnebog eller en tegneserie.

I min søgen på 'ukendt' Rasmus Klump har jeg udelukkende interesseret mig for de udgivelser, som ikke er nyere end min barndom, som gik fra midten af 1970erne indtil begyndelsen af 1980erne. Ud over tyske udgaver af nogle af de seks første bøger har jeg fundet *Rasmus Klump på fisketur* (1975) og *Året rundt med Rasmus Klump* (1972) på tysk (det er den slags man vil kalde spin-off i dag). Og selvom jeg desværre ikke kan læse et ord fransk, har jeg investeret i fire førsteudgaver fra 1958-60 af *Møder Ursula*, *Skattejagt*, *Syvsoverland* og *På landet*. Jeg fandt også fire udgaver af bladet *Petzi*, som blev udgivet i 1977 i Tyskland. I de tre findes uddrag af *Bygger skib* og i det fjerde *Møder Ursula*. Udgaverne har numrene 20-23, og jeg er ikke klar over, hvilke historier bladene har bragt, og heller ikke hvor længe bladet blev udgivet. Det er i øvrigt meget morsomt, at nummer 20 begynder med *Bygger skib*, som er den første bog med Rasmus Klump. Gad vide hvad 1-19 har bragt?

På engelsk har jeg fundet *Skattejagt* oversat til *Bundle finds the treasure*. Layoutet minder meget om det franske, og bogen kaster intet nyt lys over Klump. Henrik har fundet en malebog på dansk, *Leg, mal og lær med Rasmus Klump*, men den er faktisk ret kedelig. Til sidst havde jeg sat mit håb til, at de pixibøger som var samtidige med den gamle bogserie ville rumme nogle alternative klassiske historier, men jeg blev ærlig talt skuffet, da jeg så pixibøgerne.

og den falske Rasmus Klump

Som barn drømte jeg om falske bøger med Rasmus Klump, som enten havde forkerte slutninger eller slet ikke fandtes. Desværre har jeg aldrig været i stand til at læse teksten i de falske drømmebøger. Nogle gange drømte jeg, at flere klassiske bøger var skrevet sammen til én bog, hvor der samtidig var ændret på handlingen.

Rasmus Klump fyldte så meget i min og mine søskendes barndom, at vi tegnede vores egne bøger. Desværre er ingen bevaret. Den historie jeg husker bedst hed enten *Rejsen til Månen* eller *På Månen*, og den blev tegnet omkring 1980/81. Henrik og jeg lavede en historie sammen under en ferie på Sejerø, men den er desværre også gået tabt. [Vi er dog så heldige, at enkelte af vores tidlige tegninger er bevaret. – HL]

Jeg har ikke beholdt min interesse for Rasmus Klump, fordi bøgerne var en del af min barndom, men fordi bogserien rummer nogle litterære kvaliteter. Det er de kvaliteter som har fået den til at overleve i over 50 år, og gjort den nuværende produktionen af bøger, DVDer og computerspil til en succes for nutidens børn.

Rækkefølgen

Jeg nævnte i begyndelsen, at bøgerne med Rasmus Klump ikke udgivet i en logisk rækkefølge. For nogle år siden forsøgte jeg at lægge dem i en logisk rækkefølge og opdagede senere den udmærkede tyske hjemmeside http://www.petzi-forschung.de/ som virkelig er gået grundigt til værks. Med nogle få undtagelser havde jeg ramt rigtigt. Bøgerne fra slutningen af 1970erne og frem kan være svære at placere på tidslinien, men den tyske side giver en grundig forklaring og gør opmærksom på, at enkelte bøger "starter på en frisk" og derfor ikke kan placeres med sikkerhed.

- Bygger skib
- Møder Ursula
- Træffer Mutter Ansjos
- På Skattejagt
- I Syvsoverland
- I Pyramiderne
- På Skildpaddeøen
- Som dykker
- På Nordpolen
- I Troldeskoven
- Og hans lillebror
- Som bjergbestiger
- På jagt efter en møjsengøjser
- Og Futkarl
- På landet
- Høster
- I Pingonesien
- I høj sø
- På Robinson Crusoes Ø
- I Fortidsland
- Kapsejlads i Fortidsland
- Blandt hattesvingere
- På flodtur
- Bliver konge
- Sjov på slottet
- I Aladdins Hule
- I undervandsbåd
- Til fødselsdagssjov
- Får brev fra Bedstefar
- Bygger radiostation
- Jorden rundt
- Møder Tik-Tak og andre venner
- I vanskeligheder
- Klarer en rævestreg
- Har fart på
- I spøgelseshuset

Jeg skal ærligt indrømme, at de sidste bøger jeg læste omkring 1980 på ingen måde levede op til mine forventninger. Nogle af dem var måske skrevet mange år tidligere, men det virkede som om, at de var sat sammen af fraklip. Jeg var barn dengang og kunne ikke vide, at Carla og Vilhelm Hansen havde trukket sig delvist tilbage, og at Rasmus Klump tilsyneladende havde overstået sin storhedstid. Jeg havde vel en forventning til, at der en dag ville komme en ny god bog.

Jeg er holdt op med at vente på nye bøger. I stedet håber jeg, at mere af den originale Rasmus Klump finder vej tilbage på boghylderne. Den nuværende bogudgave er over 30 år gammel, og det er tid til at tage serien op til revision. Måske skulle man få styr på rækkefølgen - ? Måske skulle man overveje, om ikke nogle af de fraklippede billeder har fortjent en plads i en ny udgave. Den originale tekst som primært blev forfattet af Carla Hansen forventer jeg imidlertid ikke vil passe ind i en genudgivelse, restaureret udgave, specialudgave eller hvad man skal kalde sådan en bog. Til gengæld kunne jeg tænke mig, at man ved siden af en relancering af bogserien udgiver en samling af de originale ufarvelagte avisstriber i stort format til hæder for Carla og Vilhelm Hansen, Rasmus Klump og hans venner.

JAGTEN FORTSÆTTER

Supplerende bemærkninger af Henrik Larsen

Indtil min bror begyndte at samle på ældre udgaver, opkøbe bøger fra Tyskland og Frankrig, konsultere blogs og registre - og vel at mærke fortælle mig om sine fund, levede jeg i lykkelig uvidenhed om at der var mere ved Rasmus Klump end blot de ca. 30 bøger vi var vokset op med og omtrent havde læst i stykker af kærlighed. Snak lige om at få rokket ved barnetroen. At Rasmus Klump-serien var en smule ældre end jeg selv havde jeg måske nok på fornemmelsen, men at den gik tilbage til 50erne og at de bøger jeg elskede var baseret på avisstriber og undervejs både klippet ned og skrevet om, endda flere gange, se, derom havde jeg ingen anelse. Stof til eftertanke. Og så blev jeg ligesom Joachim grebet af at ville gøre mig klogere... og det kunne kun gøres på den hårde måde, med penge op af lommen og næsen klistret til en pc-skærm.

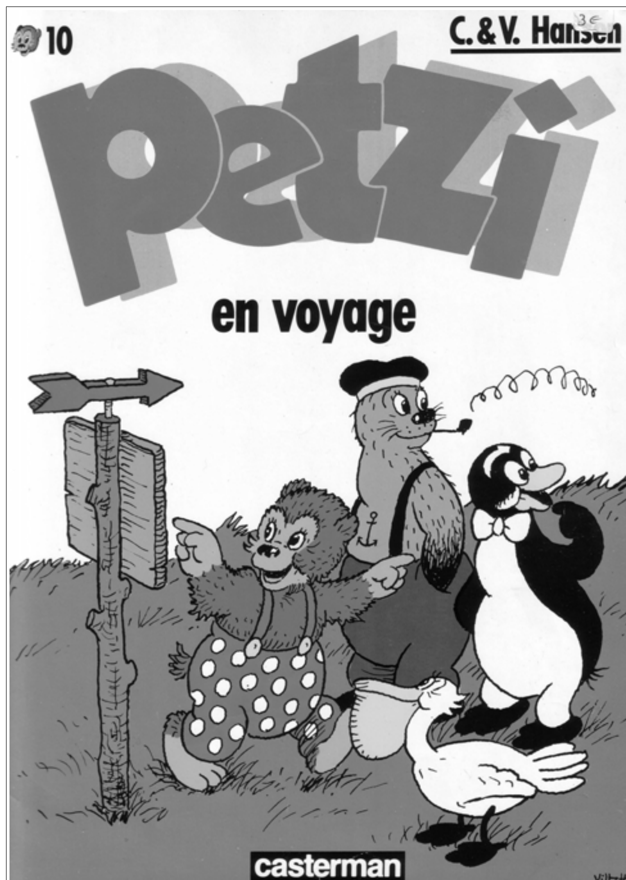
Her skal lige indskydes, at Rasmus Klump bøgerne, de originale fra min barndom, er en af de få ting jeg *ikke* har forlist gennem årene. De blev nemlig liggende i vores forældres hjem og dukkede op, da vi skulle gøre boet op. Bøgerne har været meget igennem; de er tapet og lappet sammen her og der, sider klistrer sammen, når man forsøger at bladre og flere har på titelbladet vores navne og skiftende postadresser skrevet ind. Der er blevet passet på dem, det er familieklenodier og hvis jeg virker en smule sentimental nu, nå ja, det var ved at få læst højt af disse og andre bøger på mine forældres knæ, at jeg selv lærte at læse og samtidig lærte at elske den fantastiske historie.

Måske er det den kærlighed - hvis jeg anstrengte mig, kunne jeg vel nok stadig citere lange passager fra min barndoms læsning - som stiller sig lidt i vejen, når jeg skal forholde mig til den "rigtige" Rasmus Klump.

Selvfølgelig var det interessant at opdage, at bøgerne oprindelig både besad et betydelig højere lixtal og mere detaljeret handling. Men det var ikke den tekst jeg havde fået læst højt som barn, hvilket nok er svært at abstrahere fra, og selv som voksen finder jeg den gamle tekst mere knudret og mindre mundret. Snurrig, måske – men ikke træffende. Ligeledes kan jeg godt se, hvorfor nogle af striberne måtte udgå. De kan være pudsige, af og til endda lidt uhyggelige eller sære, men i reglen overflødige for handlingen. Hvis jeg endelig skal kritisere den "kanoniske" Klump-serie er det for to forhold: En totalt rodet udgivelsesrækkefølge og en udgivelsesrække som fortsatte et pænt stykke efter, at bunden var både nået og skrabet for brugbart originalmateriale. Bind 26-31 står svagt og de episodiske bind 31-36 (plus *Rasmus Klump holder jul*, der af uransagelige grunde står udenfor nummer) er ikke andet end pixibøger i overstørrelse, med omslag som skal narre køberen til at tro noget andet.

Ikke at den forkludrede kronologi (bortset fra det allerførste album) generede mig som barn. Det er vist sjældent, at man som læser starter det "rigtige" sted, når man opdager en serie og først da flere Klump-bøger var kommet til hus kunne jeg ane en sammenhæng - og selv da tog jeg ikke videre notits af at det gode skib Mary skiftede model fra bog til bog, for nu at tage et oplagt eksempel. Som forklaring har jeg ladet mig fortælle, at man på forlaget i starten dykkede ned i bunken og udvalgte de (i redaktionens øjne) bedste historier. Og da de "gode historier" slap op fiskede man fraklippene frem igen og valgte det bedste fra *dem*. I 1974 var også den kilde tørret ind. Bind 25, *Troldeskoven* udkom det år som en forsinket fortsættelse til nr. 7, *Nordpolen* (første udgave 1955!) og var det sidste helstøbte album fra Carlsen. Herefter gik det støt ned ad bakke med kvaliteten.

Når jeg brugte en masse energi, tid og penge på at ligge på nettet og finde obskuriøse Klump-udgivelser, er det nok drømmen om det "ukendte Rasmus Klump album". Med drøm menes helt bogstavelig, at jeg som barn ligesom Joachim ofte drømte om at finde og læse ukendte, dvs. ikke-eksisterende bind eller numre af bøger og blade jeg holdt af. Rasmus Klump var bare én af disse serier. Og tanken om, også i vågen tilstand, om at der måske et eller andet sted på kloden befinder sig en (autoriseret) historie jeg ikke kender til... det er det stof som samlere er gjort af. Gik drømmen i opfyldelse? Ja og nej.

Den kanoniske klumpografi for Danmark (fraregnet avisstriberne) er som følger: Der er de 38 albums i standardudgave (inkl. *Rasmus Klump holder jul*) samt diverse ældre udgaver af samme, inkl. de seks i tværformat (for nylig udsendt i fotografisk genoptryk). Dertil kommer 16 små pixibøger, julehæftet *Rasmus Klump henter juletræ* samt billedbøgerne *Rasmus Klump på fisketur*, *Rasmus Klump året rundt* og *Rasmus Klump og hans venner*. Otte bøger i halvformat som udkom ret upåagtet omkring 1989-90 bør vel også regnes med, skønt de fortrinsvis er bearbejdninger af eksisterende materiale, med ny tekst af Jan Lööf. Stregen er dog stadig Vilhelm Hansens – vistnok.

Indenfor de sidste par år har Per Sanderhage stået for foreløbig tre ”nye” bøger, baseret på originalt arkivalsk materiale. Et prisværdigt projekt, men jeg synes nu, trods de mange anstrengelser, at det stadig skinner igennem, at der er tale om et opkog af fraklip og episodiske striber og at de savner den magi som de gamle albums besad. Sanderhage og andre, bl.a. en vis Harald Sonesson, har desuden udgivet Rasmus Klump bøger i eget navn. Bøgerne er for så vidt charmerende nok og stregen *ligner* skam, men det bliver selvfølgelig aldrig den ægte vare.

Så vidt Danmark. Som Joachim har været inde på er Klump på fremmedsprog en speget affære. Hovedparten er, hvis man ser bort fra variantudgaver af omslag og titler, identiske med hvad man kan finder herhjemme. Det mest kuriøse vi er stødt på var tre bittesmå hæfter fra 1958 udgivet af det engelske forlag Brockhampton Press, der behændigt nedredigerer seks originale Rasmus Klump bøger til det halve. Men stadig intet ”nyt” materiale. Indtil jeg faldt over en fransk/tysk Rasmus Klump-serie som er helt speciel og uden sidestykke herhjemme. Udgivet af Casterman i Frankrig, Carlsen Verlag i Tyskland, første oplag 1985, genoptrykt flere gange i de følgende årtier, holdt i karakteristisk A4-format med hvidt omslag (enkelte bind var hardcover i 1.udgaven) og – her kommer det – et gennemført forsøg på at udgive historierne i korrekt, kronologisk rækkefølge og med alt det originale billedmateriale. Værsgo! Ok, prisen man betaler for den ekstra information er et herregrimt layout. Forlægget synes at være de oprindelig avisstriber med talebobler i stedet for fortællertekst under striberne og disse er brækket op, blæst op i størrelse og gengivet med reducerede detaljer og i ret kradse farver. Og beklageligvis stopper rækken med *Rasmus Klump i fortidsland*, så præcis hvordan de senere historier hænger sammen må man stadig gætte sig til. Men bøgerne byder på et væld af ukendt billedmateriale og er afgjort besværet værd at skaffe hjem, hvis man er seriøs fan.

Her blot nogle få eksempler: Den allerførste Rasmus Klump-historie, *Rasmus Klump bygger skib* er stærkt forkortet i den danske standardudgave. Nogle af de siden fraklippede små sideplot og detaljer findes ganske vist i førsteudgaven fra 1955 (tværformat), men meget er stadig udeladt. Ikke i den fransk/tyske udgave som fordeler materialet over to bøger – sådan! *Rasmus Klump som bjergbestiger* inkluderer nu en let makaber sekvens, hvor det gode skib Mary bliver slugt af en hval og *I høj sø* giver pludselig mening – den danske udgave er underligt svag – ikke så sært, da slutningen - forliset af Mary I som er den dramatiske optakt til begivenhederne i *Robinson Crusoe Ø* – fuldstændig mangler, men her får vi sandelig dramatik for alle pengene, med knækkede master og sorte, stygge klippeskær. Og så er der *Petzi en voyage*. En bog som ikke findes på dansk. Overhovedet.

Petzi en voyage begynder nemlig der, hvor *Rasmus Klump som dykker* runder af og slutter, hvor *Nordpolen* begynder. Casterman har inkluderet de avisstriber som lå imellem de to historier på dansk og da her er tale om rigtig meget materiale – 2/3 af bogens indhold, måske – opstod der på den måde en selvstændig titel. Fascinerende striber. Skæg danser med halvnøgne havfruer på havets bund og får for alvor fut i sin pibe og senere besøger de Klumps tante, en rar isbjørnedame som forærer ham den karakteristiske blå hue som han har båret lige siden. Det er måske en ”mellemhistorie”, snarere end en ægte selvstændig historie, men som samler var jeg naturligvis lykkelig over at få fingre i den.

Jeg håber nok ligesom min bror, at Egmont (som købte rettighederne til Rasmus Klump for et par år siden) vil tage sig sammen og udgive en arkivalsk, annoteret udgave med de komplette, uredigerede avisstriber. Det er dog, må jeg erkende, ikke særlig realistisk. Nok er der salg i den lille runde bjørn, men det er totalt sikre og ufarlige produkter som faldbydes. Det er *også i den grad* for børn, kan jeg ligesom mærke, børn og ikke sære samlerfreaks og tegneserienørder. Skæg lagde piben på hylden for et årti siden og de der lidt skæve episoder med forslugne hvaler og frodige havfruer er der vist ingen som har mod på at grave frem. Nå, det er samleren som taler her. Samleren med sin nysgerrighed og sin fascination ved obskuriøse detaljer. Men den Rasmus Klump jeg voksede op med, den kærlighed til hans univers som opstod for næsten fyrre år siden, den ligger hos de gamle, nussede bøger fra min barndom og der ligger den uantastet af alt andet. Til mine dages ende.

EEN GANG STRØMER
aka **Once a Cop** (Denmark, 1987)

Anders Refn's *Strømer* from 1976 was a thoroughly modern cop movie, the first of its kind in Denmark. Sparked by a social conscience and a very good central performance, it told the story of an incorruptible policeman, Karl Jørgensen (Okking), investigating a case of financial scheming and misappropriation with strands to various community leaders. As he drew closer to the big fishes, his efforts were effectively thwarted, not least by his own people. The movie ended on a frustratingly sad note: The cop, knowing that the two top-culprits in the back of his car would be freed as soon as he turned them in, drove to his psychiatrist, who offered him well-meaning consolation ("Surely things can't be as bad as you imagine").

Een gang strømer is a six-part miniseries that picks up eleven years after. The first episode immediately grabs the audience by the throat with a barroom shootout and a credit sequence featuring the oddly catching theme song *Sjæl i flammer*, followed by the best car chase filmed in this country. Technically, the show is still impressive due to believable stunts, competent camerawork and snappy editing (the visual texture is somewhat lackluster, though). The series has two principal characters: Jørgensen – twenty kilos and a nervous breakdown richer – who has been transferred to the passport police at the Copenhagen Airport, and Sten Dahl (Arentzen), the young and passionate detective who senses that the sudden eruption of violence in the Copenhagen underworld is linked to something going on at the top of the food chain of organized crime. The series is mainly about Dahl's attempts to bring the kingpins to justice. Through an incident early on, he meets Jørgensen, who eventually offers to secretly follow the bad guys to Monte Carlo in order to procure evidence for the trial. There is also a gripping sub-plot dealing with two inmates, played by Rode and Sabatt, escaping from prison. The sequence in which these petty criminals break into the expensive villa north of Copenhagen where the scummy rich people (the ones Dahl is trying to nail who, incidentally, were also responsible for the murder of Rode's brother) are gathered is particularly effective. These scenes work the viewer's emotions with great sophistication. They are discomforting, but they also offer some powerful, retributive satisfaction.

The series has a huge dramatis personae and credibility is strained the most when various characters and plot threads connect a little too neatly (this was also a minor problem in the initial movie). The show also drags a little during episodes 4 and 5, when Jørgensen is abroad spying on the rich bastards. Ultimately, though, a sense of urgency prevents it from ever being boring. The psychological and sociological aspects are there, but they're hardly verbalized, and as the focus is on action and excitement, they register almost subliminally. That corruption goes all the way to the top is not treated as a revelation; it is simply taken for granted and used as a dramatic point of departure. By the same token it is not spelled out for us that Jørgensen decides to help the young cop because he represents what Jørgensen once was – before the weight of the world got the better of him. This refusal to treat the deeper issues too pointedly makes them all the more resonant. In this respect, *Een gang strømer* is infinitely better than more recent Danish cop series, which generally fall flat on their face when they aim for topicality. Another difference is that these new series applaud themselves of showing that cops are really normal people like you and me. Consequently, a lot of time is wasted on agonizingly boring scenes with spouses, annoying teenage kids, dishwashing, and dirty laundry. Such trifles are generally avoided in *Een gang strømer*. Here, the characters are interesting because they're *not* normal; that is, they're people with souls on fire as denoted by the song at the opening of each episode.

Okking and Arentzen carry the show admirably and Rode as the jail-breaker with a score to settle is suitably forceful. The latter never asks us to sympathize with his character, and yet it's hard not to. Also memorable is Torben Jensen, the perennial bad guy in Danish film and television. He had at the time of filming perfected his nasal, smirking line reading (which by now has worn out its welcome), and his physiognomy and complacent nastiness makes him a ringer for Jack Nicholson.

Én gang strømer is not great, but it is quite good and must be considered some sort of benchmark in Danish drama television.

Bring Me the Head of Alfredo Garcia
(USA, 1974)

A failure on its release, this movie still has critics divided. Some hail it as a dark, surreal masterpiece, while others, among them champions of the director, consider it a sloppy effort. In fact, the same folks who made Ed Wood a household name by proclaiming him the worst director ever included this movie in an earlier book entitled *The 50 Worst Movies of All Time*. But then, neither personally nor as a moviemaker did Sam Peckinpah dish out pleasantries in the hope of being liked in return. His movies often contain a lot of bloodshed, his protagonists are mostly tormented males, and women are generally portrayed as backstabbing whores. What redeems Peckinpah and to me makes him one of the best and most interesting of all directors is that he's so uncompromisingly di-

rect. True, his point of view may be hard to accept or fully understand because his movies amply reflect his own contradictions, but he certainly makes his complexes palpable. His depiction of violence can be unabashedly exhilarating and has been a cause of much controversy. At its best, it has a quality similar to the helicopter sequence in *Apocalypse Now*; you feel you ought to be repulsed but can't help being swept away by the sheer spectacle of it all. Academics will sometimes tell us that Peckinpah's movies do not glorify violence but are "meditations on violence" and such claptrap, but that's clearly an evasive measure employed to alleviate guilt. We may balk at the director's fascist inclinations and his preoccupation with loyalty and betrayal, which borders on paranoia and misogyny, but never do we doubt that these obsessions are rooted much deeper than in safe, superficial speculation. And if the influence of Freud, Nietzsche, Sartre, or Robert Ardrey is occasionally detectable in his works, they're still unmistakably Peckinpah movies; the director is not out to vindicate those thinkers, they're merely grist for his mill.

If there is a problem with this particular outing it must be that it lacks the abovementioned trademark energy. Rather than a fully thought-out aesthetic approach, this lethargy is most likely an accidental reflection of the director's mental state at the time of shooting. It does, however, result in a distinct, drugged ambience.

The following paragraph comes from *If They Move . . . Kill 'Em*, David Weddle's excellent book on Peckinpah. It's an exchange between the director and Frank Kowalski, who came up with the story, and it should give the reader an inkling of the film behind the colorful title and the "brains" behind it all:

"So, you got any ideas for a movie?" Sam had asked Frank in January 1969.
"Funny you should ask..." Kowalski drawled, and then laid out the story he had been working on. "You've got this bartender. He's over forty, got a drinking problem. He lives in some shithole apartment, and he realizes he's headed up a blind ally, that he's wasted his life. What would a man like that be willing to do for one last chance at the brass ring? What if he were given the choice of doing something absolutely repugnant, reprehensible, a crime against humanity, against God. Would he do it? Suppose a mafia don is looking for a guy, wants him dead in the worst way and is offering *big* money for whoever gets the job done. Suppose our bartender knows the guy he's looking for, knows the guy is already dead, and knows where he is buried. Suppose he goes out one night to the graveyard, digs up the body, and takes something off it to prove that he killed the man and claim the reward."
"Like what?" Sam asked.
"His head. He cuts off the guy's head, for proof, and has to take it cross-country to the mafia don to cash it in."
"Jesus Christ, that's fantastic!"

Not exactly Merchant and Ivory contemplating their next period piece. Before shooting commenced, the locale was changed from the States to Mexico, which no doubt reduced the costs. Peckinpah was, however, no stranger there. Early on he had discovered that his machismo and penchant for heavy drinking could more easily be accommodated south of the border. Consequently, he spent a substantial part of his life there, and over the years he came to be regarded as a kind of honorary gringo. Also, setting the story in Mexico rendered it more plausible as that country has a stronger tradition for decapitation, particularly as a way for a disgraced individual to attain satisfaction.

Bennie the bartender is played by Warren Oates, a Peckinpah regular. He looks more hung over than ever and is thus completely in tune with the movie's mood and pace. It's hard to determine how good or bad the performance is, but to my knowledge no actor has ever had to relate to a severed head sitting in the passenger seat, flies buzzing and all, as if it was his only friend in the world. This must be taken into account when judging Oates's acting – for my money, it works.

Not surprisingly, the road to fortune becomes a corpse-riddled yellow brick road to redemption and a journey to the dark areas of the soul. Along the way Bennie is accompanied by a whore with a heart of gold (Vega) and has encounters with assorted bikers and gangsters before reaching the mafia don, played by the corpulent bandido Emilio Fernandez, who probably didn't have any problems getting into character. One of his henchmen, played by Gig Young, is called Fred C. Dobbs, which is the name of Bogart's character in the thematically comparable *The Treasure of the Sierra Madre*.

Garcia is what is popularly called a road movie – a rather vaguely defined genre that has something to do with motor vehicles, existentialist themes, and the American Dream. Interestingly, Oates, around the same time, turned up in two other movies of this kind, Terrence Malick's *Badlands* and Monte Hellman's *Two-Lane Blacktop* (in which he was very good). Despite being influential and having a cult status affixed to them, both movies are vastly overrated and not nearly as good as this one.

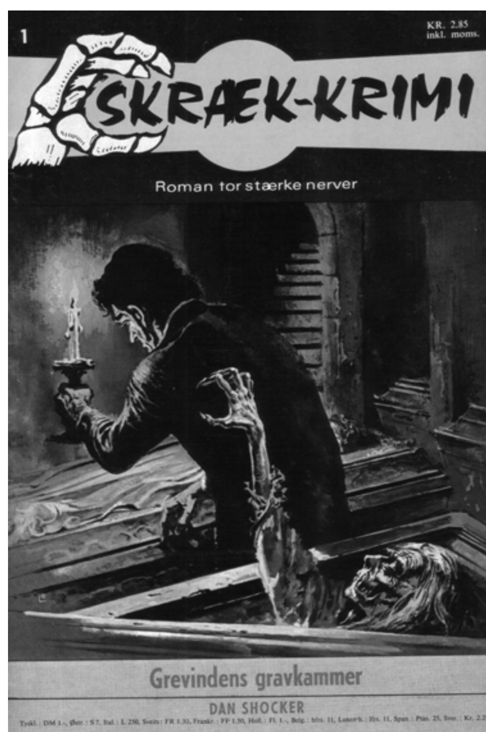
In sum: If you don't buy the absurd premise or adjust to the weary pacing, the movie will be alternately laughable and boring. If you do (I know I did), it's a truly unique experience.

SKRÆK-KRIMI – ROMAN FOR STÆRKE NERVER

Artikel af Thomas Winther

X-RAY-3 alias Larry Brent er specialagent ved *Psychoanalytischen Spezialabteilung* (PSA), en international organisation, der undersøger overnaturlige hændelser og som ikke er bleg for at bekæmpe de overnaturlige væsner de støder på. Det kan være vampyrkvinder, der har været Draculas elskerinder, eller Lovecraftianske, uformelige væsner, som har dvælet i isen på Antarktis i umindelige tider. Brent sammenlignes til tider (i historierne om ham) med James Bond, han har såvel kvindetække som en række gadgets det ikke er alle agenter forundt. Herunder hør hans Smith & Western laserpistol, samt hans ur, hvor igennem han kan kommunikere med hovedbasen. I hovedkvarteret sidder X-RAY-1, overhovedet som man aldrig møder, men som Brent rapporterer til. Rapporterne fodres til de to supercomputere, Kvikke Sofie og Store Wilma, hvorefter de så analyserer de opsamlede data, og hjælper med at analysere sporene.

Det er dog ikke kun James Bond som Brent sammenlignes med; også Sherlock Holmes bliver brugt som inspiration. På samme måde som Holmes har ærkefjenden Professor James Moriarty, så har Brent Dr. Santanas, en mand der er i ledtog med Djævelen og som kan kontrollere dæmoner - dæmoner som han sender efter Brent og dennes medhjælpere. En af Dr. Santanas planer gik ud på at sprøjte et specielt kemikalie ind i gravide kvinder, således at alt kødet forsvandt fra deres ufødte børn, og de fødte levende skeletter - skeletter som Dr. Santanas kunne kontrollere. Dr. Santanas mål er da heller ikke noget så trivielt som penge, magt eller berømmelse; nej, han har sat sig for at udslette hele verden, noget som Brent ind til videre har kunnet forhindre.

Larry Brent er skabt af den tyske forfatter Jürgen Grasmück (f. 23/1-1940), under pseudonymet "Dan Shocker", og han har også skrevet andet end Larry Brent-historier under dette pseudonym. Omvendt er enkelte af Larry Brent-historierne skrevet af andre forfattere, i perioder hvor Grasmück har været syg, men hvor man alligevel har villet overholde udgivelsesdatoerne (Grasmück lider af en muskelsygdom, som allerede tidligt satte ham i en rullestol).

Den første historier udkom i 1968, i romanhæfteserien *Silber-Krimi.* Dette roman-hæfte var mest til krimi, men med Larry Brents blanding af krimi og horror blev der fundet et nyt publikum. Under titlen *Silber-Grusel-Krimi* udkom der historier om Larry Brent og lignende historier hver 4 uger i hæftet, men senere fik Brent sit eget hæfte i eget navn: *Larry Brent*. Hæfte fik en godt fanskare; forfatteren besvarede spørgsmål i hæftet, og fan-art blev trykt. Der nåede at udkomme i alt 192 Larry Brent-hæfter inden det lukkede i 1986 med nummeret: *Striptease einer Zombie-Hexe*. I halvfemserne blev der gjort et forsøg på at genoplive Larry Brent, men kun ganske få bøger udkom.

Dan Shocker blev hovedsageligt udgivet på tysk, men en række af hæfterne blev oversat og udgivet i andre europæiske land. Distributionen stod det tyske forlag selv for, hvilket nok er en af grundene til, at det er sjældent man finder hæfterne herhjemme (og at de ikke er blevet pligtafleveret til det Kongelige Bibliotek). På dansk fik serien titlen *Skræk-Krimi*, og det har faktisk været så svært at opspore disse, at jeg end ikke kan fortælle hvor mange der udkom. Jeg har godt nok et hæfte med nummeret 17, men det lader til at det er gået galt for deres nummerering. Bagest i hvert hæfte er en smagsprøve på næste nummer, og i nr.4 er det et uddrag af *Kvælerslangen fra havet*, en historie der udkom med nummeret 15. Der findes også et nummer 16 og 17, men jeg er tilbøjelig til at tro at nr. 5-14 aldrig udkom, da de folk jeg har talt med, der husker bladet fra dengang mener, at der udkom færre end 10 i det hele.

Der udkom andre, lignende hæfter fra samme forlag, bl.a. detektivhistorier om *Parker Butler*, samt nogle jeg vil tro er romantiske fortællinger under titlen *Slotsromaner*. Rygtet vil også, at der udkom en western og en trucker-serie. Disse andre serier er det dog lige så sjældent man løber over, som med *Skræk-Krimi*, så dem kan jeg ikke sige meget mere om. Hæfterne er trykt på en dårlig kvalitet papir, og da det ikke ligefrem er litteratur, der vil gå over i verdenshistorien, så er de fleste hæfter sikkert blevet smidt ud rundt omkring. Men en del af det at samle er jo også jagten på tingene, og med ting der kun sjældent findes, er glæden jo bare det større, når noget dukker op.

Danske udgivelser:

1. *Grevindens gravkammer* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.82 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 062
2. *Dr. Santanas – Skeletternes herre* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.87 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 65
3. *Nakor – øglen fra graven* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.74 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 066
4. *Den Djævelske Deborah's slot* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.91 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 63

15 (5). *Kvælerslangen fra havet* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.55 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 32

16 (6). *Det menneskeædende uhyre* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.43 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 30

17 (7). *Orgie på Blodslottet* - svare til det tyske *Larry Brent* nr.35 og *Silber-Grusel-Krimi* Nr. 31

PÅ SPORET AF DEN TABTE TID

Artikel af Lars Madsen

Mine første fund gjorde jeg hos marskandisere. I baglokalerne fandtes der som regel kasser med tegneserier. For at være beskæftiget mens min mor handlede, begyndte jeg at samle *Sølvpil* hæfter. Jeg husker spændingen ved at gennemsøge stakkene for at finde de *Sølvpil* hæfter, der manglede i samlingen. Her blev min samlermani skabt.

I 1990'erne havde Jørgen Stegelmann en klumme i Berlingske Tidende. Klummen hed "Fundet på hylden " og handlede om hans antikvariatbesøg. Han besøgte antikvariater rundt omkring i landet for at beskrive deres sortiment og ikke mindst atmosfære. Stegelmann gjorde ofte mærkværdige fund, fx bøger af helt glemte forfattere eller kuriøse titler. Det har også inspireret mig til at skrive denne artikel.

Efter at være flyttet til København i sidste halvdel af 1990'erne, begyndte jeg at opsøge antikvariater og samle målrettet indenfor enkelte områder. På vej hjem fra forelæsninger kunne jeg lægge vejen forbi flere antikvariater. Efterhånden blev jeg grebet og udviklede bibliofili.

Jeg tænker på de antikvariater, der ikke længere er eller de ejere, der har gjort et vist indtryk. Det var før internethandelen for alvor begyndte at dominere branchen. Dengang man kunne få sig en bibliofil hyggesnak med antikvaren uden, at han skævede til uret og tænkte på tabt tid, der kunne have været anvendt til at indtaste bogtitler i databasen. I løbet af de senere år er flere af de traditionelle antikvariater lukket. Jeg vil her koncentrere mig om nogle af de mere karakteristiske antikvarboghandlere.

Nørballe, Frederiksberg.

Nørballes Antikvariat (det hed egentlig Frederiksberg Antikvariat) på Gl. Kongevej var nok et af de mest berygtede antikvariater i bibliofile kredse. Jeg har kun besøgt antikvariatet én gang i Nørballes tid. Det forløb således: Kommer ind og hilser på Nørballe, der står nær døren. Han hilser ikke, men spørger blot hvad jeg søger. Oplyser at jeg bare vil se mig omkring, hvorefter Nørballe gentager sit spørgsmål. Jeg gentager mit svar. Nørballe bliver hysterisk og råber, at man skal vide, hvad man søger. Han går hen og griber fat i min arm og vil nærmest korporligt smide mig ud. Det skal nævnes, at jeg er ca. et hoved højere end Nørballe, ca. 40 år yngre, ydermere kan Nørballe dårligt stå fuldt oprejst pga. alderdom. Jeg forlod dog frivilligt forretningen. Det var ellers ærgerligt at blive smidt ud, da der var mange spændende stakke med bøger.

Nørballe har smidt mange ud af forretningen. Nogle mener endda, at man ikke har handlet hos ham, hvis man ikke er blevet smidt ud. Efter sigende var det værste man kunne gøre at komme ind i forretningen og spørge detaljeret til en bog; nævne forlag, udgivelsesår, udgave og indbinding. Hvis Nørballe så ikke havde den pågældende bog, kunne han blive rasende og betragte det som en fornærmelse. Det kunne man altså også blive smidt ud for – selv om man vidste, hvad man søgte. Alle antikvarboghandlere kan anekdoter om originalen Nørballe. Ifølge én skulle Nørballe i et radioprogram have udtalt, at alle københavnere er "højrøvede". Nørballe selv stammede fra Sønderjylland. Han kom til København som ung for at komme i boghandlerlære og købte hele ejendommen, hvor forretningen lå. Det er stadig en gåde, hvordan han kunne drive forretning efter sine alternative metoder. Jeg har dog hørt, at han havde et kartotek over solide kunder, der holdt forretningen i live.

En dag hørte jeg programmet *Strax* på P3, der havde et program om serviceniveauet i forretninger. Lars Hjortshøj var radiovært denne formiddag. En pige ringede ind og fortalte, at hun tilfældigt en dag var gået ind i Nørballes antikvariat og havde hørt walkman, mens hun søgte i bogstakkene. Nørballe var kommet hen og havde revet høretelefonerne af og derefter smidt hende ud af forretningen. Historien resulterede i en telefonstorm med Nørballe-historier. Kort efter måtte Hjortshøj meddele, at de ikke kunne bringe flere indslag om Nørballe på Gl. Kongevej.

Nørballes bogstakke er i øvrigt foreviget i Winding Refns film *Bleeder*, hvor grillbar-pigen (spillet af Liv Corfixen) går rundt mellem de mange stakke og forsvinder ned i kælderens smalle gange med høje reoler for at lede efter en bog. Hun finder en bog, går op og afregner med Nørballe. Scenen viser Nørballe fra en menneskelig vinkel: Han er korrekt og venlig, dog på en afmålt facon.

I forbindelse med sin pensionering nåede Nørballe at være med i TV-programmet *Bestseller* med Isabella Miehe-Renard som vært. I en scene, hvor Nørballe og studieværten sidder i antikvariatet, forklarer han, at han kan vurdere om en bog er værd at læse ved blot at se på foromslaget. Det var ikke sagt i spøg. Han var gravalvorlig og det siger en hel del om personen.

Nørballe solgte antikvariatet i 2000. Antikvariatet blev derefter bestyret af en gammel særling, som egentlig var høflig, men reserveret. Jeg fandt i denne periode enkelte gode ting i kælderen, der var prissat for mere end tyve år siden. Inflationen havde gjort dem til gode fund.

Efter salget af antikvariatet blev lokalerne kraftigt moderniseret og genåbnede i efteråret 2000. Der blev pænt og ryddeligt i antikvariatet, næsten sterilt. Kælderen blev lys og åben med pæne klinker på gulvet og en bred nedgang midt i lokalet blev etableret. Der var ikke længere den magiske atmosfære. Til gengæld var betjeningen blevet høflig og effektiv og foregik bag en pæn skranke. Ejeren af Nansensgades Antikvariat blev bestyrer. Den legendariske storsamler Bjarne Saxhoff stod bag finansieringen. Selv Saxhoff var blevet smidt ud i sine unge dage, kunne man læse i Politikens glimrende portræt, der blev skrevet efter hans død. Som en slags hævn endte det med at Saxhoff kunne købe antikvariatet og hele ejendommen. Efter Saxhoffs død lukkede antikvariatet.

Ole Kjær, Blågårds Antikvariat.

Ole Kjær var en anden excentrisk skikkelse. Til at begynde med kunne han være kantet. Indimellem kommenterede han ens bogkøb, og det var ikke altid pænt ment. Efterhånden, som man handlede hos ham, blev han mere venlig. Kjær smilede som regel et filursmil, mens han med sine klare blå øjne betragtede én opmærksomt. Om sommeren sad han udenfor forretningen på en gammel malkeskammel og prisede bøger ved et lille bord. Her kunne han sidde og hygge sig, hilse på folk og nyde det leben, der findes på

Blågårds Plads om sommeren. I antikvariatet levede også hans sorte kat. Når man gik forbi forretningsvinduet om aftenen, kunne katten ofte ses ligge i vinduet.

Kjærs priser var beskedne. Han var selv klar over det, men ville hellere have mange kunder i forretningen. Han nævnte selv, at der indimellem kom antikvarboghandlerne fra indre by og købte stort ind. Et sikkert tegn på lave priser. Jeg spurgte en dag Kjær, hvorfor han ikke lagde bogtitler på nettet. Han svarede, at han aldrig havde ønsket at blive kontormand – og nu var det for sent.

I kælderen opbevaredes tidsskrifter, litteratur om 2. Verdenskrig og et lager af skønlitteratur. Her fandt jeg i øvrigt et komplet sæt af tidsskriftet *Levende Billeder* (1975-1997). Kjær havde studerende ansat til at flytte bogstakke og hjælpe med ekspeditionen. Jeg spurgte altid til de sjældne ting, da det kunne være han netop havde fået noget ind. En sommer overhørte jeg en samtale mellem Kjær og en af hans studenter, netop efter at have diskuteret sjældne tidsskrifter med studenten. Studenten refererede vores samtale, hvortil Kjær beskrev min samlertrang som ”selektiv”. En dag så jeg en dyr amerikansk fotobog i vinduet. Jeg gik ind i forretningen, osede rundt og forsøgte tilfældigt at nævne fotobogen i vinduet uden at afsløre min interesse. Prøvede at prutte prisen ned, som var relativt højt sat, men forgæves. Kjær oplyste, at han havde tjekket priserne for denne bog på nettet. Jeg blev overrasket over, hvordan han kunne fornemme, at bogen kunne være så kostbar, at det ligefrem fik ham til at sætte sig foran computeren for at undersøge sagen. Kjær nævnte, at han altid følte en særlig ”elektricitet” ved visse ukendte bøger, hvilket havde fået ham til at søge på nettet – og så fik jeg det velkendte filursmil. Jeg kan selv få denne sitrende fornemmelse, når jeg ser en ukendt bog med en forventning om sjældenhed og tror egentlig at de fleste samlere kan nikke genkendende til det. En anden gang købte jeg en roman af Jørgen Ulrich (*Nederlaget*) til kr. 15. En særdeles billig pris taget i betragtning af hvor svære Ulrichs bøger efterhånden var blevet at finde. Da jeg skulle afregne, tog Kjær bogen i hånden og kiggede mistænksomt på mig. Nærmest som om jeg havde snydt ham. Han vidste godt, at jeg var selektiv.

Jeg talte med Kjær sidste gang i januar 2003. Han så træt ud og fortalte, at det var svært at overkomme forretningen, selv med hjælp fra studenterne. Kjær overvejede at lægge op. Jeg lo blot og sagde, at så skulle han da først bæres ud ad forretningen. Han var særdeles snakkesalig denne dag og fortalte om, hvordan han i begyndelsen af 1980’erne havde etableret antikvariatet. Han var evighedsstudent og havde også afbrudt flere studier (husker ikke hvilke). Dengang var det et helt andet kvarter, og han dvælede ved udviklingen. Da jeg et par måneder senere kom cyklende ned ad Blågårdsgade og ville besøge antikvariatet, kunne jeg se, at der var helt lukket. På ruden hang der flere tilkendegivelser fra kunder og andre som havde haft deres gang i antikvariatet, der udtrykte sorg over Kjærs død. Flere nævnte den betydning, som Kjær havde haft for Blågårds Plads og ikke mindst hans hjælpsomhed over for alle. Jeg har senere fundet ud af, at Kjær faktisk faldt om i forretningen og døde. Det var meningen, at han skulle bæres ud. I dag er antikvariatet blevet overtaget, lokalerne er blevet frisket op og der er blevet pænt og ryddeligt.

Puks antikvariat, Rantzausgade

På hjørnet af Rantzausgade og Hans Egedes gade lå Puks Antikvariat. Antikvariatet var ejet af Dan. Facaden, der var udført af kunstmaleren Erik Rasmussen, var iøjnefaldende med de store malede bogstaver. Der var indgang i hjørnet af forretningen. Disken var placeret få meter fra indgangen. Her stod Dan lænet op ad et gammelt kasseapparatet med et Spiderman-klistermærke og kiggede søvnigt op, når der kom kunder ind. Drejede man til venstre foran disken, kom man til lokaler med engelske paperbacks. Til højre fandtes skønlitteratur og kunstbøger. Reolerne var proppet med bøger og der var bogstakke på gulvet. Umiddelbart virkede det ikke, som man kunne finde sjældenheder her. Men man skulle ikke tage fejl. Dan havde sjældenheder i baglokalet og i reolen til højre for kassen. Man skulle blot spørge til dem. Bag disken stod et skuffedarium med plakater. Heri opbevaredes flere relativt sjældne kunstnerplakater. Han kendte og havde kendt flere etablerede danske kunstnere. Enkelte gange skulle han op i privaten over forretningen for at hente sjældenhederne, så lukkede han kassen og tog det gamle håndsving af.

Dan valgte at gå på efterløn og holdt ophørsudsalg i januar 2004. Derefter blev lokalerne kraftigt moderniseret og solgt. Når jeg i dag kører forbi lokalerne, hvor Erik Rasmussens facade er taget ned, og ser de nye akvarievinduer med plasticrammer, mindes jeg stunderne lige før lukketid, hvor man kunne få en snak og høre Dans tørre kommentarer om den danske kunstscene. Måske er det en fejl at tage Dan med i selskabet af excentriske antikvarboghandlere. Han var egentlig ikke en original som de øvrige. Han var jordnær og afslappet at tale med. Når han først havde fundet ud af, at man var vidende og seriøst interesseret i de bøger, man købte, åbnede han sig. Så blev man mødt med ”hej” og ikke blot ”goddag”. Jeg har medtaget antikvariatet, fordi det var gammeldags med rod, bogstakke og kaos. Et sted med atmosfære.

Hedenborgs antikvariat, Roskilde.

Jeg vil bevæge mig udenfor København og fremhæve Hedenborgs Antikvariat, der lå på Dr. Margrethes vej, tæt på Folkeparken i Roskilde. Antikvariatet var ejet af en ældre herre, Max Hedenborg. Hr. Hedenborg var født i 1933. Ifølge kilder i branchen var Hr. Hedenborg den eneste antikvarboghandler, der var *uddannet* som sådan.

Når man kom ind i forretningen fornemmede man straks en massiv altmodish atmosfære. Hr. Hedenborg havde ”kontor” i lokalet i midten af forretningen. Her sad han med cigar i mundvigen og skrev kartotekskort på et gammelt hakkebræt. Han rejste sig, når døren gik og kom krumbøjet én i møde med et tyndt flagrende, hvidt hår. Da han som regel var iklædt farverige skjorter, nærmest Hawii-skjorter, og missede med øjnene mens han krumbøjet så på én, var det et let komisk møde. Naturligvis var han Des med kunderne. Ved forretningsdøren hang der kartonstykker med håndskreven tekst, hvor hr. Hedenborg bl.a. havde skrevet noget i retning af ”dette er ikke et supermarked, sig farvel når De går”. I baglokalet var der, som et levn fra 1970’erne, en hjemmebar i hjørnet. Her stod en stumptjener med hr. Hedenborgs frakke, halstørklæde og hat. På disken stod en flaske portvin og nogle glas.

En dag overværede jeg, at der kom en dame ind i forretningen og spurte til et værk i flere bind. Hr. Hedenborg beklagede, at han ikke havde værket. Damen spurgte så til, om han havde enkelte bind fra værket. Hr. Hedenborg svarede højtideligt: ”jeg sælger kun komplette værker, ellers må De prøve et loppemarked”. Jeg spurgte engang til en forfatter (husker ikke hvilken), hvortil hr. Hedenborg svarede: ”jeg har ikke bøger af venstreorienterede forfattere i reolerne”.

Han lagde op i februar 2006 for at gå på pension.

Det moderne antikvariat

Finder man i dag en bog, som ikke er prissat, søger antikvaren på nettet for at få et indtryk af prisniveauet. Jeg har endda været ude for ikke at kunne få lov til at købe en bog, før antikvaren havde undersøgt sagen nærmere.

Internettet har påvirket branchen markant. Bøger er blevet mindre sjældne og det er blevet lettere at skabe en samling, men sandelig også mere kedeligt.

I dag besvarer antikvarboghandlere e-mails og ekspederer internetordrer. Bøger skal pakkes og afleveres inden posthuset lukker. Antikvariaterne er blevet lyse og åbne. Bøger opstilles systematisk, så de nemt kan hentes frem ved internetbestillinger. Faget bliver strømlinet og originalerne forsvinder.

Heldigvis findes der stadig gode gammeldags antikvariater, men de bliver mere og mere sjældne.

Filmanmeldelser af Frank Brahe

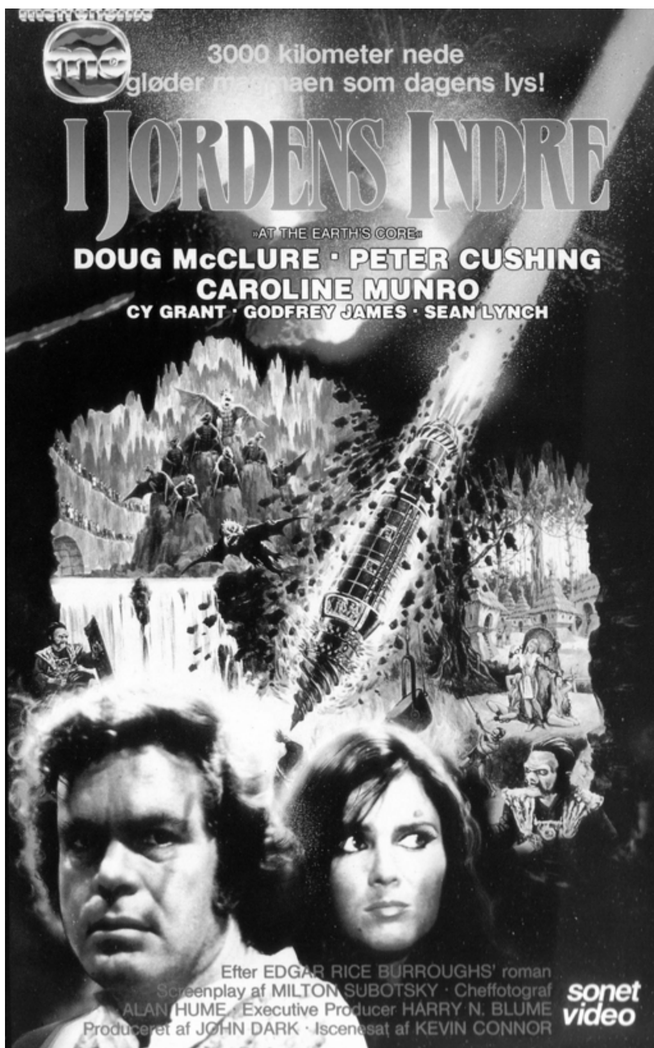
At the Earth's Core (1976)

En del af det at være kreativ er at kunne vende "alt på hovedet" - også selvom det er gjort før... Måske har vi mennesker været på månen - engang imellem bliver jeg frygteligt i tvivl, den ene ekspert efter den anden stiller skarpt på denne påstand - noget med manglende teknisk viden på daværende tidspunkt, og mystik omkring selve fotograferingen af rumskibet... well, well, no more bullshit talk - uanset - engang var vort blik rettet langt væk – ud i rummet... I en tid som dengang, ville det jo være meget kreativt, at tænke det modsatte... "Så lad os da rejse indad – "Jeg har læst denne pudsige roman af ham der Tarzan forfatteren... Edgar Rice Bruce-et-eller-andet..." - sådan kunne snakken nemt have været ved en brainstorm i et mødelokale i Hollywood. Resultatet blev filmen **At the Earth's Core**.

Peter Cushing og Doug McClure (**Uhyrer fra dybet**) springer ind i den her jern-dildo, penetrerer skorpen og uden de store blødninger befinder de sig i det varme indre. Her havner de blandt monstre, jordblæksprutter, bæver-dino'er, fisse-hovede-menneskelige hybrider og liderlige fugle-guder med latex vinger - og nåh, ja, pat-lækre Caroline Munroe! Som jo altid kan redde en film i bagbundet tilstand. I virkeligheden handler filmen sikkert om noget - noget med at befri nogen og nogle nævekampe, aflive zoologiske varianter og om at kommer op og ud igen...phone me if I'm wrong... Det er også lige meget, det er 70'er adventure, serveret naivt, næsten komisk og farvet ind i masser af technicolor.

Filmen besidder ikke **Journey to the Center of the Earth's** victorianske elegance, ej heller noget der minder om et hæderligt creature-design; skuespillerne virker som om de ikke aner hvad de skal gøre - især Cushing skulle nok have meldt fra. Dialogen/oneliners er til tider så avanceret, at det gør ondt, hør bare: "...You can't mesmerize me - I'm British...".

Til trods for al galskaben - monster madness, de vanvittige billeder og bizarre indfald - formår filmen ikke at holde mig fanget; det bliver kedeligt, fjollet og egentligt uden nerve - selvom der prøves ihærdigt. Jeg tror det er den falden-på-halen komik, som fylder for meget - selvfølgelig skal sådanne film twistes en smule - her går det bare over gevind - til en drag-night i gay-klubben ville filmen sandsynligvis få stående ovationer.

The Virgin of Nuremberg (1963)

Det er i virkeligheden kedeligt, når alt bliver delt op i genrer - en grim vane, som hører voksenlivet til; den umiddelbare glæde ved at opleve bliver katalogiseret. Det har selvfølgelig også sine fordele; jeg kan næsten altid sigte efter "slots-gyser-genren" og få bonus for pengene - de skuffer mig sjældent - der er altid nogle faste elementer, der gør mig glad (og en smule opstemt): Unge piger løber rundt i stive brystvorter med hvide natkjoler uden på, en sadistisk bøddel/monster i en kælder/torturkammer, uvejr, hemmelige gange, sorte træer og så'en en generel paranoid stemning.

The Virgin of Nuremberg leverer da også næsten alle ingredienserne - and then some. Et personligt højdepunkt for mig var, da der faktisk pludselig ligger en regulær DUSK på rokokogulvet; jeg var sikker i min sag: " Det sgu' en afrykket fisse, drivvåd og flået.. nam..nam... ". Virkeligheden overgår altid min fantasi; det var såmænd hårtoppen fra en dame, der også fik prikket øjnene ud - af THE PUNISHER, et ca. 300 år gammelt familie-bøddelspøgelse, der er gået amok - eller er det? Er det selveste Christopher Lee (med scarface)? Er den lidt underlige ægtemand eller weirdo-personalet der arbejder på slottet?? Intrigerne er mange og det hele får en yderligere dimension, da eksperimenterende nazi-læger og Adolf Hitler sniger sig ind i filmen.

Well, det ansatte weirdo-personale er skuffende loyalt, og nogle ender da som fortjent også som body count - en eller anden dulle får ret faktisk spist sin næse af en fisse på ben - det er altså en rotte!(i skrivende stund så JEG gerne, at rotten var ligesom kravlet op i fisse-reden på dullen - en fisse i en fisse – en bekendt og en ubekendt i plus - matematik for psykopater) Det hele minder om et herligt gotisk kostumebal, for freaks og folk med dårlig samvittighed - og selvsagt ganske opslugende – indrømmet, ikke helt SÅ metafysisk som jeg forventede og nogle af effekterne er ved at være old hat, men Antonio Margheriti i director-stolen gør det godt, selv om han IKKE er Bava.

Castle Freak (1995)
Denne film valgte jeg egentligt ikke fordi den er en "slotsgyser" - jeg købte den pga. en af de der vidunderlige filmbuff-samtaler, som kun filmbuffs værdsætter. Lad mig kort genfortælle samtalen; en gæst i Frankos hus siger: "Kender du Castle FREAK?" - Franko: "Næ.." Gæsten: "Den er fed nok, du ved, de render rundt i det her slot - og så kommer han bare.... Grrahhe..." Franko: "Hmm... Men er den blodig - og med bare bryster??" Gæsten: "Ja, ja..." (sådanne referater giver jo ikke et realistisk billede af klientellet i Franko-huset - af og til stikker samtalerne lidt dybere.... I THINK...)

Okay - dagen efter sidder jeg og lurer på axel-music.com - som så tit hjælper.... Og slår Castle FREAK op... herre Gud og jemini... 69.- inkl. porto – tager sgu chancen.

Det er jo go'e gamle Stuart Gordon, der har instrueret, og med Jeffery Combs (**Re-Animator**) og dejlige Barbara Crampton (hende har Franko drømt om at duske big time siden hun flashede bryster, lak og læder i **From Beyond**...) [**Castle Freak** er ligesom **Re-Animator** og **From Beyond** en Lovecraft filmatisering fra Gordons sider. TW]

JA jo, altså filmen er meget straight; en lille familie, med store problemer - I must say - bl.a. er datteren er blind efter en bilulykke som far Combs er skyld i, men det er mere i det end det... nå, men de (familien) arver et slot i Italien.

Slottet har også sin sorte historie - well, det er på faderens side arven ligger, så det er fair nok - MEN ca. 40 år før den lille familie ankommer, har der udspillet sig et grusomtgrumt drama-rama on the castle - en crazy mommy har tævet med stålpisk, mishandlet, sultet, holdt fanget og gjort alt, hvad du ellers kan finde på, af forfærdelige ting ved sin søn... and his now one ugly motherfucker!

En skønne dag dør den skøre kælling, og vores castle freak slipper ud af sin celle, samler kræfter ved at æde en kat - og ovennævnte familie flytter ind... tralalalallllllaaaaa!!

MEN hov, vent et øjeblik; grunden til at det hele virker så godt som det gør, i al sin enkelhed: Det er godt fortalt; det lykkes mr. Gordon at skabe interesse i persongalleriet bl.a. ved at få en masse - måske maximum - ud af skuespillerne; historien har fundament, og det er soleklart hvad der skal til at ske.

Som sagt: Ægteskabet mellem Combs og knæppelige Crampton slinger gevaldigt - Crampton vil ikke bolleknæppe med ham pga. bilulykken... manden er stangbarcadi liderlig og suser ned til den lokale kro og genoptager en old dirty vane: alkohol!! Og med stiv pik i buxerne, spiritus i gluggerne og problemer på hjemmefronten, så er det nemt at få øje på den lokale negerluder (som har et barn med en lokal politimand)... I slottet render vores freak rundt og bekigger den blinde datter - slots-freaken har jo ligesom en underlig følelse i untergangslivet, hvilket vi også får en visuel forklaring på: Hans mor har dolket dilleren af?!?!!! Sat'me jo; kun to hairy balls dingler mellem lårbasserne...ingen storpisser - nothing - kun et sår/ar.... jamen, stop ikke læsningen her, kære læser - det bliver meget bedre endnu.

Combs, lodret stående, puler negerluderen i vinkælderen - freak-boy kigger på - især de steder hvor Combs bruger mund interesserer freak'en - no wonder... Da luderen skal hjem, napper han hende, og tager hende med til sin fangecelle in the basement...ho.... DER bider han hendes patter i stykker - full screen – så myrder han også noget personale + nogle politimænd... så æder han selve negerfissen på negerluderen... Det ender i rent slagtehus det her, med piske, lænker, hysteriske kællinger og masser af alt det røde.

Det er jo herligt befriende veloplagt sadistisk vanvidsfilm, og for mig at se, i en kvalitet, der er noget over niveau - mest pga. historie og skuespil. Lyssætning og billeder er lidt flade; dette skyldes, at filmen er skudt på video. Noget filmen for øvrigt fik en pris for: "Fangoria Golden Chainsaw Award For Best Direct-To-Video Film" i 1995. Fuldt fortjent.

The Blood Spattered Bride (1972)
Det er vel en titel, der er kendt af alle; det er jo en af disse vampyr-film som altid har fået opmærksomhed, selv i tidligere blade af denne anmelder [se *Franks Hermetiske Garage* – HL] , men af en eller anden grund fattede jeg først virkelig interesse for filmen nu - og via amazon fløj dvd'en fra Anchor Bay hjem på Frankos hylde for 10 pund - amazing!

Jeg vidste det godt, inden jeg satte den på: "Denne film vil jeg elske - kan bare mærke det". Her er hvordan jeg oplevede filmen - tager jeg fejl, er det fordi jeg så noget andet.

Nå, men lige til handlingen: Det jo den her unge (spillet af Maribel Martin, der kun var 18 år under optagelserne) brud, Susan (jomfru) og den noget ældre ægtemand, som lige efter brylluppet skal til at overnatte på et hotel, inden de ankommer til ægtemandens lille slot - well, på hotellet får den uskyldige brud en grusom dagdrøm: En grum mand - der minder lidt om ægtemanden - kommer ud af skabet, flår trusseletterne af hende, på den barske facon... og hun flasher en enorm sort dusk - yark! - vi taler om et sort krater på størrelse med... ja, jeg ved ikke hvad, men hvis alle jomfruer så sådan ud i halvfjerdserne, forklarer det jo hvorfor de blev rødstrømper - der findes ikke mange mænd, der ville røre ved sådanne sorte kæmpeduske.... men vi, der kigger med på den anden side af skærmen, ser altså både hendes fisse og ungpige patter... Å - aha - tilbage til issue... i trencendensen optræder også denne "woman in red"... mere om hende senere.

På familieslottet hen under aftenen - og det hele bliver mere og mere underligt for vor unge brud - fuldbyrder de alligevel ægteskabet - til stor nydelse for vor unge brud til trods. Manden viser sig at være et rigtigt sexuhyre, med ønske om masser af sex, rykke konen i håret og få udendørs blowjobs – uha..uha... Samtidig plages hun af mere og mere realistiske hallucinationer/huller i sin virkelighed. Psykologisk set er der jo noget ravruskende galt i hovedet på pigebarnet; i natlige drømmer slagter hun og den mystiske "røde" kvinde hendes mand og det er virkelig så blodet sprøjter..... vampyrismen ligger som fundament, tilsat en krydderkage a la lesbisk cremefrutti.... sweet dreams.

Det hele bunder selvfølgelig i en sort familiehistorie på mandens side - back in time, hvor Mircalla Karnstein myrdede en mand i familien, fordi han ville gøre "unspeakable things" på bryllupsnatten. Og netop Mircalla Karnstein er den røde brud, der glider mere og mere ind i Susans bevidsthed.

En dag på stranden - på grænsen mellem det bevidste og ubevidste - opdager den sexhungrende ægtemand, begravet i sandet, en meget smuk kvinde (sand på brystvorterne). Carmilla som hun hedder kommer med op på slottet, og viser sig at være den samme som Mircalla - nu bare materialiseret i den virkelige verden.

They now got a vampire in the house - hvilket passer Susan godt; der bliver tid til natlige lesbiske gåture, vampyr-fun og et grumt komplot mod ægtemanden... kællingerne går til sidst totalt amok - Susan, nu helt og holdent VAMPYR - og med one-linere som "Destroy masculinity..." går et regulært blodbad i gang - mere vil jeg ikke røbe om handlingen her.

Det er intet mindre end et metafysisk mesterværk. Yderst behagelig sleaze - men alt tænke-arbejdet der ligger bagved skinner stærkt igennem. Historien er Sheridan Le Fanu's novelle "Camilla", som Vicente Aranda har kørt igennem hovedet... ligesom så mange andre film/historieskabere. Vicente får mange andre vinkler, twists og turns lagt på - hvilket jo selvfølgelig bevirker, at man kan vride mange betragtninger ud af filmen.... Selvfølgelig vampyrdelen, den psykiske/fysiske oplevelse for en kvinde at miste sin "uskyld"...tiden taget i betragtning - de tidlige 70'ere - er rødstrømpe /kvindefrigørelsen også et tema.

Visuelt er der godbidder i kassevis - især alt det røde: henslængt, men aldrig tilfældigt; røde roser, røde biler, røde vægge, tæpper osv. - altid placeret klogt. Symbolerne er brugt ligeså; udover ovenstående eksempel med stranden er der mange flere, bl.a. et brudeslør, der ødelægges, duer (fred) og mange andre ting. Der er spændende kameravinkler, gode kompositioner, gotisk stemning.... Alt i alt en uvurderlig filmperle for gamle Franko.

Lady Frankenstein (1971)

Frankenstein-myten har altid haft en underlig plads i mit hjerte; den er ikke sofistikeret som Dracula/vampyrhistorierne; den er ikke crazy-nature som Wolfman... Den er på een gang meget mere og noget mindre. Måske er den "moderen" til alle historier om videnskabelige eksperimenter, der går galt, eller dualismen mellem mennesket og gud - hvilket jo er gode ting; alligevel ser jeg nok kun en Frankenstein-film for hver gang jeg ser 20 Dracula/vampyr-flix.... Jeg synes egentligt at historien (den originale af Mary Shelley) er så'en lidt tung og ærligt talt ikke så godt eksekveret.

MEN så støder man på en titel som **Lady Frankenstein**, lavet af svedige italienere - altså en sleazerudgave af den gode gamle historie - og der må Franko jo slå til.

Sammenlignet med diverse Hammerfilm fra lidt tidligere er denne jo totalt vanvid. Kort fortalt er den gamle baron Frankensteins datter vendt hjem til slottet, lige tids nok til at opleve hendes far blive myrdet af sit monster (der under selve skabelsen får ild i hovedet, hvilket frembringer en ganske pudsig deformitet). MEN datteren Tanja har et godt hoved på en god krop, så derfor fortsætter hun hendes fars arbejde - hun er nemlig på jagt efter en mand, der kan tilfredsstille hendes krop.

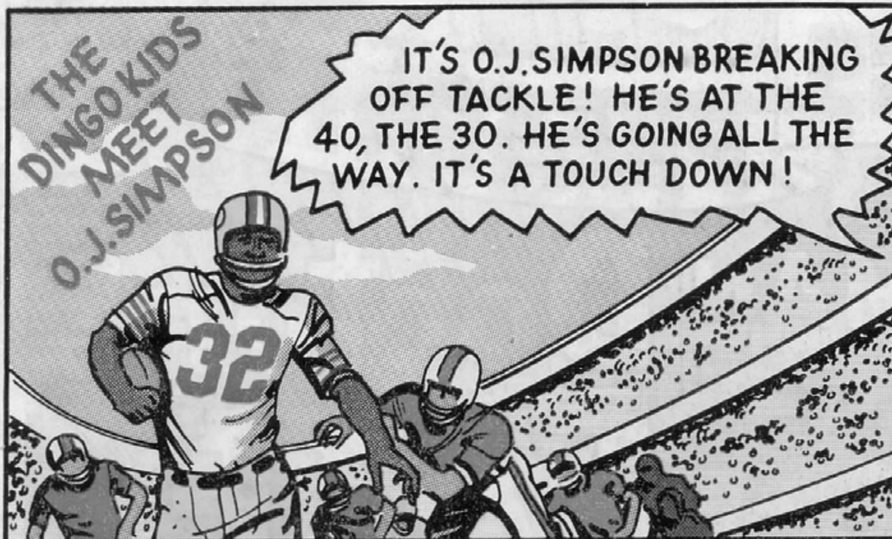
Det kan Thomas, en halvdum arbejdsmand - hans krop og hendes fars gamle assistents hoved - det er den perfekte blanding for Tanja - og arbejdet går i gang... Og vi må jo endelig huske på, at det første monster fræser rundt i landskabet og myrder løs - alt fra fiskere til nøgne piger med vulvaer.

Højdepunktet i filmen må være, da Tanja og hendes hjælper afliver Thomas; Tanja og Thomas har samleje og midt i rideturen (slowfox) sniger den fæle assistent sig hen og kvæler Thomas - men Tanja fortsætter sin slowfox til hendes eget klimaxxx kommer - sjældent med sådan et mix mellem sex og død! Derefter leverer assistenten sit hoved på et sølvfad - kærlighed er en stærk følelse.

Herfra bliver det vidunderligt movie madness: monster-fights, sure bønder med fakler, kolber med blod og strøm - og en slutscene, der går længe inden man glemmer - endnu en variation over emnet dødssex: Tanja kunne godt stikke af, men vælger sit forlystelsesmonster i det brændende slot, frem for livet! I think it's amazing.

Der er en lang række af dvd-udgivelser af denne film, bl.a. de to udgaver jeg har – begge er stadig cuttede, og i en halv-lousy kvalitet – selvom de fra St. ClairVision kalder filmen for "carefully re-mastered for best possible picture quality" skal du ikke forvente alverden på den front – den anden udgave jeg har er fra Diamond, en double feature dvd i "mad science"- serien, hvor **Lady Frankenstein** er på samme disk som **Nightmare Castle** og kvaliteten er på samme niveau som udgaven fra St. Clair Visions – begge kan købes for ca. 40 kr. på axelmusic.com – og er bestemt alle pengene værd.

Her på falderebet vil redaktøren (lidt forsinket, men sådan er det med fanzines) sige tak til Frank for en vældig hyggelig dag sidste efterår, hvor et efterhånden traditionelt træf for gamle venner fra filmsamler og fanzinescenen denne gang på ny førte os til Søften. Året forinden havde vi været et smut forbi Henrik Rytter og Lars von Hegnets respektive hjem i Aalborg, ligeledes et aldeles hygsomt arrangement. Rygterne vil vide, at der her i 2009 er linet op til noget gustent på Sjælland... vi får at se.
Ed Larsen alias Henrik Larsen, signing off...

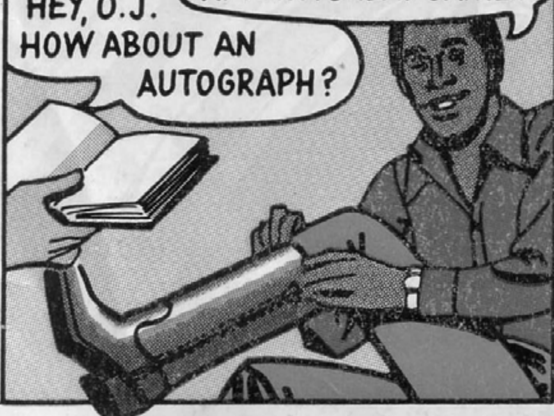

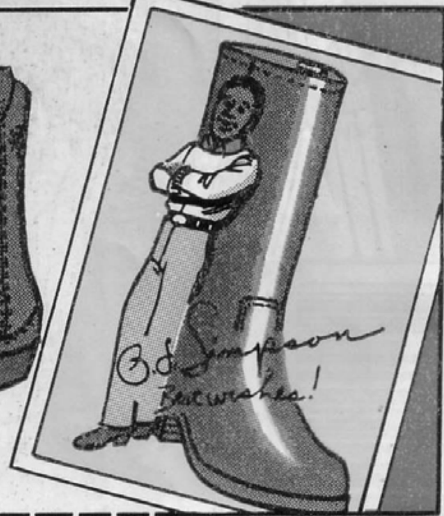

NAME ____________
ADDRESS ____________
CITY ____________
STATE ____________
ZIP ____________

ACME BOOT COMPANY, INC., P.O. BOX 749, CLARKSVILLE, TENNESSEE 37040. A SUBSIDIARY OF NORTHWEST INDUSTRIES, INC. OR CALL TOLL-FREE 800-251-1382. (EXCEPT IN TENN.)